

MINISTERUL EDUCAȚIEI ȘI CERCETĂRII

CONSILIUL NAȚIONAL PENTRU CURRICULUM

PROGRAMĂ ȘCOLARĂ PENTRU CICLUL SUPERIOR AL LICEULUI

TEOLOGIE FUNDAMENTALĂ

(curriculum diferențiat)

CLASA A XII-A

Filiera vocațională

Profil teologic (cultul romano-catolic de limbă maghiară)

Aprobat prin ordinul ministrului

Nr. 26 / 05.01.2007

București, 2007

NOTĂ DE PREZENTARE

Disciplina *Teologie fundamentală* se studiază în cadrul curriculumului diferențiat pentru clasa a XII-a, ciclul superior al liceului, filiera vocațională, profil teologic (cultul romano-catolic de limbă maghiară), fiindu-i alocate 2 ore/săptămână pentru acest an de studiu.

Alături de celelalte discipline teologice, studiul acestei discipline școlare în liceele cu profil teologic are ca scop familiarizarea elevilor cu principiile esențiale ale teologiei creștine, formarea unor valori și atitudini moral-creștine, în acord cu cerințele societății contemporane și cu misiunea Bisericii astăzi, care să fundamenteze dezvoltarea personalității elevilor și a profilului spiritual al acestora. Teologia fundamentală vizează atât cunoașterea elementelor teoretice specifice domeniului, cât și o evidentă finalitate practică, de adaptare și de transformare a vieții prin trăirea în Hristos.

Elaborarea programei școlare de *Teologie fundamentală* a avut în vedere exigențele impuse de reforma curriculară din învățământul preuniversitar. Structurarea noilor planuri cadru de învățământ pentru ciclul superior al liceului pe componentele trunchi comun și curriculum diferențiat determină, la nivelul programei școlare, organizarea ofertei educaționale în competențe și conținuturi ale învățării, prezentate distinct pentru fiecare dintre aceste componente. Stabilirea competențelor și selectarea conținuturilor au fost realizate respectând principiile relevanței, accesibilității și transiterii sistematizate a cunoștințelor. Selectarea temelor a urmărit atât logica metodico-didactică a organizării unui curriculum bine articulat și logica internă a domeniului de studiu, precum și corelarea cu programa școlară de *Teologie morală* de la nivelul clasei a XI-a .

Programa școlară de *Teologie fundamentală* este structurată pe următoarele componente:

- competențele generale, definite ca ansambluri structurate de cunoștințe și deprinderi;
- valori și atitudini, promovate prin învățarea acestei discipline școlare;
- competențe specifice (derivate din competențele generale) asociate cu conținuturi ale învățării;
- lista unităților de conținut;
- sugestii metodologice;
- recomandări bibliografice pentru lectura suplimentară.

COMPETENȚE GENERALE

1. Definirea elementelor fundamentale ale teologiei creștine
2. Aplicarea învățăturilor teologiei creștine în rezolvarea problemelor din viața individului și a comunității
3. Utilizarea adecvată a conceptelor specifice teologiei fundamentale, în diferite contexte de comunicare
4. Corelarea cunoștințelor de teologie fundamentală cu cele dobândite la alte discipline de studiu

VALORI ȘI ATITUDINI

- Manifestarea unui comportament adecvat credinței și moralei creștine, în diferite situații concrete de viață
- Dobândirea unor atitudini conștiente și responsabile față de sine și față de ceilalți, în conformitate cu învățătura Bisericii
- Dezvoltarea interesului pentru aprofundarea cunoștințelor religioase în vederea permanentei deveniri spirituale
- Manifestarea respectului față de pluralismul etnic, cultural și religios

CLASA A XII-A

COMPETENȚE SPECIFICE ȘI CONȚINUTURI

1. Definirea elementelor fundamentale ale teologiei creștine

Competențe specifice	Conținuturi
1.1. Construirea de argumente pentru susținerea diferitelor elemente de teologie fundamentală	<ul style="list-style-type: none">- Semnele existenței lui Dumnezeu- Preistoria revelației- Rațiunea umană- Voința umană- Persoana umană – Unitatea corp și suflet- Isus Cristos ca Dumnezeu și om adevărat- Miracolele și învierea lui Isus (ca argumente ale menirii divine a lui Isus)
1.2. Definirea credinței ca dar al lui Dumnezeu	<ul style="list-style-type: none">- Contemporani renumiți despre credință- Credință și știință: contradicție sau armonie?- Originea religiilor- Istoria religiilor
1.3. Analizarea specificului omului ca ființă materială și spirituală	<ul style="list-style-type: none">- Istoria autoevaluării omului- Credință și știință: contradicție sau armonie?- Omul creator
1.4. Caracterizarea rolului lui Isus ca întemeietor de Biserică	<ul style="list-style-type: none">- Împărăția lui Dumnezeu și Biserica- Isus Cristos – întemeietorul Bisericii- Poporul lui Dumnezeu- Învierea – cel mai elocvent motiv al crezului- Biserica locală și Biserica Universală- Creștinismul universal

2. Aplicarea învățăturilor teologiei creștine în rezolvarea problemelor din viața individului și a comunității

Competențe specifice	Conținuturi
2.1. Analizarea valorilor religioase care fundamentează existența umană	<ul style="list-style-type: none">- Omul – căutător al lui Dumnezeu- Experiența religioasă- Viitorul omului
2.2. Argumentarea rolului mântuitor al Bisericii în viața creștinului	<ul style="list-style-type: none">- Biserica „purtătoare de Cristos”- Biserica – semn al mântuirii- Misiunea universală a Bisericii
4.3. Susținerea importanței dialogului pentru realizarea unității creștine	<ul style="list-style-type: none">- Continuitatea istorică a Bisericii lui Cristos- Străduințe ecumenice în prezent- Ateismul- Biserica și societatea

3. Utilizarea adecvată a conceptelor specifice teologiei fundamentale, în diferite contexte de comunicare

Competențe specifice	Conținuturi
3.1. Compararea semnificației religioase a unor termeni cu semnificația laică a acestora	<ul style="list-style-type: none">- Libertatea omului- Credință și știință: contradicție sau armonie?- Lumea „de aici” și „de dincolo”- Posibilitățile și barierele cunoașterii conceptuale
3.2. Utilizarea corectă a termenilor religioși în argumentarea unor elemente de teologie fundamentală	<ul style="list-style-type: none">- Semnele existenței lui Dumnezeu- Preistoria revelației- Persoana umană – Unitatea corp și suflet- Isus Cristos ca Dumnezeu și om adevărat

4. Corelarea cunoștințelor de teologie fundamentală cu cele dobândite la alte discipline de studiu

Competențe specifice	Conținuturi
4.1. Identificarea principalelor surse creștine și necreștine pentru cunoașterea lui Isus Cristos	- Isus în fața istoriei: izvoare necreștine, izvoare creștine - Fenomenul Isus: învățătura lui Isus, miracolele lui Isus, destinul lui Isus, cauza lui Isus
4.2. Valorificarea cunoștințelor dobândite la alte discipline școlare în argumentarea elementelor de teologie fundamentală	- Biserica și societatea - Ateismul - Căile religiei și ale filozofiei - Posibilitățile și barierele cunoașterii conceptuale - Rațiunea umană - Voința umană - Libertatea omului - Credință și știință: contradicție sau armonie?

LISTA UNITĂȚILOR DE CONȚINUT

Noțiuni introductive în domeniul teologiei fundamentale

- Idei despre credință în operele contemporanilor renumiți
- Credință și știință: contradicție sau armonie?

Omul

- Istoria autoevaluării omului
- Omul creator
 - Materie – vietăți – om
 - Rațiunea umană
 - Voința umană
- Persoana umană
 - Unitatea corp și suflet
 - „Eu și Tu”
- Viitorul omului
 - Libertatea omului
 - Istoria omului
 - Moartea
 - Caracterul deschis al persoanei umane

Omul și religia

- Originea religiilor
- Istoria religiilor
 - Religia sumeriană și acadiană
 - Religia Egiptului antic
 - Religia Greciei antice
 - Religia Romei antice
 - Religiile Indiei
 - Budismul
 - Hinduismul
 - Iudaismul
- Experiența religioasă
- Lumea „de aici” și „de dincolo”

Viața absolută: Dumnezeu

- Omul – căutător al lui Dumnezeu
 - Căile religiei și ale filozofiei
 - Posibilitățile și barierele cunoașterii conceptuale
- Semnele existenței lui Dumnezeu
 - De la realitate la Viața Veșnică Absolută
 - Transcendența Absolută și nevoia transcendențială a omului

- Ateismul
 - Ateismul practic
 - Ateismul ideologic
 - Ateismul filozofic
- Misterul Sfânt Absolut

Revelația lui Dumnezeu în istorie

- Preistoria revelației
 - Religia revelată
 - Revelația veterotestamentară
- Isus în fața istoriei
 - Izvoare necreștine
 - Izvoare creștine
- Fenomenul Isus
 - Învățătura lui Isus
 - Miracolele lui Isus
 - Destinul lui Isus
 - Cauza lui Isus
- Învierea lui Isus
 - Învierea – cel mai elocvent motiv al crezului
 - Învierea – obiectul principal al crezului

Semnul lui Dumnezeu în lume

- Împărăția lui Dumnezeu și Biserica
 - Isus Cristos – întemeietorul Bisericii
 - Poporul lui Dumnezeu
- Continuitatea istorică a Bisericii lui Cristos
 - Biserica și societatea
 - Mărturisirea credinței și teologia
 - Conducerea unitară în timp și spațiu a Bisericii
- Unitate în diversitate
 - Biserica locală și Biserica Universală
 - Creștinismul universal
 - Străduințe ecumenice în prezent
- Biserica „purtătoare de Cristos”
 - Biserica – semn al mântuirii
 - Misiunea universală a Bisericii

SUGESTII METODOLOGICE

Programa școlară de *Teologie fundamentală* pentru clasa a XII-a, ciclul superior al liceului, filiera vocațională, profil teologic (cultul romano-catolic de limbă maghiară) a urmărit deplasarea accentului de pe conținuturi pe competențe, asigurându-se astfel o perspectivă nouă asupra domeniului teologic și asupra demersului didactic. Competențele specifice au fost corelate cu unitățile de conținut, avându-se în vedere posibilitatea ca o competență specifică să poată fi realizată prin una sau prin mai multe unități de conținut.

Programa are ca scop prezentarea principalelor elemente ale teologiei creștine. Finalitățile acestui domeniu teologic nu sunt numai de ordin informativ-instructiv, cât mai ales de natură formativ-educativă. Astfel, s-a pus accent pe modalitățile de valorificare și aplicare a cunoștințelor teoretice, în vederea formării de atitudini și comportamente în concordanță cu valorile teologiei creștine. Acestea trebuie să fie, în același timp, aplicabile în contextul secularizat al societății contemporane și în concordanță cu noile scrisori enciclice, apostolice, pastorale.

Selectarea conținuturilor a ținut cont de logica internă a domeniului și a luat în considerare principiile accesibilității (în raport cu nivelul de dezvoltare a elevilor), al atractivității (prin raportare la problematica societății contemporane și la interesele elevilor) și al varietății conținuturilor.

Pentru realizarea competențelor specifice, se recomandă utilizarea unor strategii de învățare variate, precum:

- dezbateră privind importanța și semnificația diferitelor elemente de morală creștină;
- studiul de caz cu rol de exemplificare a elementelor de morală creștină;
- problematizarea cu rol de analiză a elementelor de morală creștină în diferite contexte de viață;
- argumentarea biblică și patristică;
- utilizarea, în procesul de predare-învățare, a noilor tehnologii informatice și a altor mijloace audio-vizuale – pentru ilustrarea diferitelor aspecte practice de morală creștină.

RECOMANDĂRI BIBLIOGRAFICE PENTRU LECTURA SUPLIMENTARĂ

1. *** *Die Nieuwe Katechismus*, Hilversum, Antwerpen, 1966.
2. *** *Fundamentális teológia*, Alba-Iulia 1994.
3. Bognár, L. (red.), *Hitiünk és életünk*, Budapest, 1984.
4. Nemesszeghy, E., *Tudomány, hit, bölcsélet*, Kecskemét, 1995.
5. Newman, J.H., *The Master of the Church*, Rome, 1998.
6. Ratzinger, J., *Einführung in das Christentum*, Wien, 1983.
7. Szabó, F., *A rejtett Isten útjain*, Roma, 1980.